

2007 – 2022

SPRÁVA PRE MÉDIÁ

Najstarší slovenský jazykovedný časopis „Slovenská reč“ začal vychádzať v Košiciach pred 90 rokmi

▪ KOŠICE 2. SEPTEMBRA 2022

Základný časopis pre výskum slovenského jazyka *Slovenská reč* si v týchto dňoch pripomína **90. výročie existencie**. Premiérové číslo periodika vyšlo v septembri 1932 v Košiciach.

Slovenská reč vznikla z iniciatívy predsedu Miestneho odboru Matice slovenskej v Košiciach Jána Petrikovicha, ktorý na založenie prvého slovenského lingvistického časopisu vyčlenil 30-tisíc československých korún. Išlo o prostriedky miestneho matičného odboru, predovšetkým z výnosov z členského, z vlastnej činnosti a výtazku z realizovaných divadelných predstavení.

„*O založení časopisu sa rozhodlo v marci 1932 na pracovnej schôdzi Miestneho odboru Matice slovenskej v Košiciach, na ktorú Ján Petrikovich pozval jazykovedcov a predstaviteľov slovenského umenia z celého Slovenska,*“ uvádza Marián Gladiš z Katedry slovakistiky, slovanských filológií a komunikácie Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach, ktorý sa venuje histórii periodickej tlače na Slovensku. Dodáva, že požiadavka na založenie špecializovaného jazykového periodika súvisela s nevyhovujúcim stavom slovenčiny vo verejnom priestore po vzniku Československej republiky, pričom za hlavného vinníka zvykla byť označovaná novinárska čeština.

„*Zakladatelia časopisu považovali za najväčší problém stupňujúce sa počesťovanie spisovnej slovenčiny – kým pred vznikom republiky upozorňovali na nevyhnutnosť odstraňovať zo slovenčiny hungarizmy, po jej vzniku si za hlavný cieľ určili chrániť slovenskú väzbu pred bohemizmami, ale aj pred germanizmami, ktoré do jazyka prenikali práve prostredníctvom novinárskej češtiny.*“

Najväčšiu zásluhu na vzniku *Slovenskej reči* mali – popri Jánovi Petrikovichovi – jazykovedec a referent Matice slovenskej v Turčianskom Svätom Martine Henrich Bartek a básnik, spisovateľ a významný košický rozhlasový pracovník Anton Prídavok.

„*Vydavateľom prvého, možno povedať košického ročníka Slovenskej reči bol Anton Prídavok, ktorý mal na starosti aj administráciu časopisu. Henrich Bartek bol hlavným redaktorom. Redakcia sídlila v dome na dnešnej Štefánikovej 8 v Košiciach, kde Anton Prídavok v rokoch 1929 až 1938 žil a tvoril, čo pripomína pamätná tabuľa umiestnená na priečelí domu,*“ dopĺňa Marián Gladiš.

Anton Prídavok vydavateľsky pokryl prvý ročník, teda desať čísiel *Slovenskej reči* (september 1932 – jún 1933). Od druhého ročníka časopis vydávala Matica slovenská v Martine, od roku 1950 je vydavateľom Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra Slovenskej akadémie vied v Bratislave. Časopis *Slovenská reč* spočiatku vychádzal ako mesačník v rámci školského roka. Od roku 1954 vychádza v rámci kalendárneho roka, aktuálne trikrát ročne s rozsahom 136 až 144 strán.

▪ SPRACOVAL A MÉDIÁM SPROSTREDKOVAL

PhDr. Marián Gladiš, PhD.
Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach